

Nederlands
Jeugdinstituut

Zorggebruik nader bekeken: Vraag en aanbod in de jeugdhulp in Holland Rijnland

Deelrapportage gemeente Kaag en Braassem

© 2018 Nederlands Jeugdinstituut

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft deze studie verricht in opdracht van de regio Holland Rijnland.

Auteur(s)

Monique Malmberg
Daphne Kann-Weedage
Harald Abrahamse
Lieke Salomé
Gert van den Berg

Figuren/illustraties

Daphne Kann-Weedage
Monique Malmberg
Harald Abrahamse

Nederlands Jeugdinstituut

Catharijnesingel 47
Postbus 19221
3501 DE Utrecht
Telefoon 030 - 230 63 44
Website www.nji.nl
E-mail info@nji.nl

Inhoud

Samenvatting.....	4
1 Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding voor het onderzoek.....	6
1.2 Doel en vraagstelling.....	6
1.3 Leeswijzer	6
1.4 Toelichting	7
2 Jeugdzorggebruik Kaag en Braassem.....	8
2.1 Jeugdigen in jeugdzorg.....	8
2.2 Schatting gebruik jeugdzorg.....	9
2.3 Verwijzingen naar jeugdhulp	10
2.4 Kenmerken van jeugdhulp	11
3 Verklarende factoren jeugdhulpgebruik.....	14
3.1 Kenmerken die samenhangen met gebruik van jeugdhulp	14
3.2 Problematiek van de jeugdigen	18
3.3 Nabijheid van voorzieningen	20
Bijlage 1. Definities en bronvermeldingen tabellen en figuren.....	22

Samenvatting

Inleiding

- De regio Holland Rijnland heeft te maken met een hoog jeugdhulpgebruik en is op zoek naar verklaringen voor dit hoge gebruik.
- Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) is gevraagd om onderzoek te doen naar mogelijke verklaringen voor dit hoge jeugdhulpgebruik.
- Het doel van dit onderzoek is de gemeenten van de regio Holland Rijnland meer zicht te bieden op mogelijke verklaringen voor het (hoge) jeugdhulpgebruik zodat zij verder invulling kunnen geven aan het Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019.
- Het onderzoek richt zich op twee onderwerpen: het jeugdzorggebruik en verklarende factoren voor het jeugdhulpgebruik.
- Onderliggende deelrapportage gaat in meer detail in op de lokale data van de gemeente Kaag en Braassem.

Jeugdzorggebruik

- In Kaag en Braassem is het aandeel jeugdigen dat een vorm van jeugdhulp ontvangt in 2017 (14%) hoger dan het landelijk (11,2%) en het regionaal (13,5%) gemiddelde. Kaag en Braassem behoort hiermee tot de top 10% van Nederlandse gemeenten met het hoogste jeugdhulpgebruik (CBS).
- Het is vooral op vormen van jeugdhulp zonder verblijf dat Kaag en Braassem hoog scoort: 13,9% tegen 10,6% landelijk in 2017. Jeugdhulp met verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering liggen in Kaag en Braassem onder het landelijk gemiddelde.
- In Kaag en Braassem is het gebruik van jeugdhulp tussen 2015 en 2017 gedaald van 14,9% naar 14%, hoewel het gebruik tussen 2016 en 2017 steeg van 13% naar 13,9%. Jeugdhulp zonder verblijf laat hetzelfde beeld zien als het totale jeugdhulpgebruik, het gebruik van jeugdhulp met verblijf is licht gestegen ten opzichte van 2015.
- Het feitelijk jeugdhulpgebruik is in Kaag en Braassem significant hoger dan verwacht op basis van de sociaal-demografische kenmerken. Dat komt vooral door jeugdhulp zonder verblijf. Het feitelijk jeugdhulpgebruik met verblijf en jeugdbescherming is in Kaag en Braassem lager dan verwacht, doch niet significant.
- De huisarts is de grootste verwijzer in Kaag en Braassem (29%), hoewel dit aandeel lager ligt dan het landelijk gemiddelde (36%). De lokale toegang via de Jeugd en Gezinsteam (23%) loopt iets achter ten opzichte van het landelijke beeld (27%). Opvallend is het hoge aandeel verwijzingen (15%) door de Gecertificeerde instellingen (GI's). Landelijk wordt slechts in 9% van de trajecten verwezen door een GI. Dit verschil lijkt vooral voort te komen uit verwijzingen naar jeugdhulp zonder verblijf; dit is in Kaag en Braassem dubbel zo hoog als landelijk (6% landelijk versus 13% in Kaag en Braassem).
- In Kaag en Braassem duren de meeste jeugdhulptrajecten (28%) een half jaar tot een jaar, landelijk is dit 33%. Kaag en Braassem heeft ten opzichte van het landelijke beeld meer korte trajecten van 0 tot 3 maanden en van 3 tot 6 maanden.
- In Kaag en Braassem ontvangt 4% van de jeugdigen in jeugdzorg een combinatie van jeugdzorgvormen.
- Er wordt in Kaag en Braassem ongeveer net zo vaak een herhaald beroep gedaan op jeugdhulp als regionaal en landelijk.

Mogelijke verklarende factoren jeugdhulpgebruik

- Kaag en Braassem is een gemeente met weinig fysieke ruimte voor recreatieve activiteiten. Er wonen procentueel iets minder jeugdigen en minder inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond.

- Armoede komt minder voor en het aandeel jeugdigen in éénoudergezin is kleiner dan het regionaal en landelijk gemiddelde.
- Het aandeel achterstandsleerlingen in Kaag en Braassem ligt lager dan het gemiddelde van de regio en landelijk. Maar het aantal Halt-verwijzingen ligt beduidend hoger dan het regionaal en landelijk regionaal gemiddelde.
- Het aandeel jeugdigen dat betrokken is bij een scheiding in Kaag en Braassem is ongeveer gelijk aan de regio en Nederland. Het aandeel jeugdigen dat betrokken was bij een scheiding en jeugdhulp gebruikt is in Kaag en Braassem hoger dan landelijk, maar vergelijkbaar met het regionaal gemiddelde.
- Kaag en Braassem scoort op alle verzuim- en participatie indicatoren (relatief en absoluut verzuim, NEET-rate, VSV'ers, thuiszitters en werkzoekenden) lager dan het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van de regio zien we een verschil in dat er in Kaag en Braassem meer thuiszitters zijn, hoewel dit nog steeds lager is dan het landelijk beeld.
- Kaag en Braassem heeft minder lage en meer hoge inkomens dan landelijk. Dit beeld verschilt nauwelijks van de regio. Een groot deel van de jeugdigen in jeugdhulp wonen in een gezin met een hoog inkomen¹.
- Voor Kaag en Braassem verwachten we vaker dwars en druk gedrag. Een pedagogische tik zal ook iets vaker voorkomen, evenals ongezond eetgedrag. We verwachten ook iets meer ernstige problematiek op het gebied van gedragsstoornis en gameverslaving.
- In Kaag en Braassem woonden tijdens de start van jeugdhulp meer jeugdigen reeds in Kaag en Braassem dan landelijk het geval was. Er zijn minder jeugdigen voor de start van of tijdens het jeugdhulptraject naar Kaag en Braassem verhuisd dan landelijk.

---

¹ De verdeling in inkomensgroepen is gebaseerd op de inkomens per huishouden, inclusief alle huishoudens zonder kinderen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In de regio Holland Rijnland is het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp groter dan landelijk gemiddeld. De regio bestaat uit 14 gemeenten² die gezamenlijk zorg dragen voor het beleid, de inkoop en de uitvoering van jeugdhulp, met uitzondering van Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem en Voorschoten. De gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem kopen jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp in via de regio. De overige vormen van jeugdhulp kopen deze twee gemeenten zelfstandig in, buiten de regio om. De gemeente Voorschoten werkt voor de inkoop van jeugdzorg momenteel samen met de regio Haaglanden, maar heeft kort geleden via het college van Voorschoten laten weten dat zij in de toekomst willen aansluiten bij de regio Holland Rijnland.

De gemeenten in de regio Holland Rijnland zijn op zoek naar antwoorden op de vraag hoe het hoge gebruik in Holland Rijnland kan worden verklaard, om op basis van de antwoorden verdere invulling te geven aan het Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019. De gemeenten hebben het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) gevraagd om onderzoek te doen naar mogelijke verklaringen voor het hoge jeugdhulpgebruik en om aanbevelingen te doen.

1.2 Doel en vraagstelling

Doel van dit onderzoek is de gemeenten van de regio Holland Rijnland meer zicht te bieden op mogelijke verklaringen voor het (hoge) jeugdhulpgebruik.

We hebben in overleg met de regio ervoor gekozen om een hoofdrapportage te maken waarin we ingaan op het overkoepelende regionale beeld en de verschillen tussen gemeenten, en veertien deelrapportages waarin we in meer detail ingaan op de lokale data. In deze deelrapporten presenteren we per gemeentegegevens op de volgende twee onderwerpen:

1. Jeugdhulpgebruik
2. Verklarende factoren jeugdhulpgebruik, in het bijzonder:
  - a. Demografische kenmerken
  - b. Alledaagse en ernstige problematiek in de gemeente
  - c. Fysieke nabijheid specialistisch aanbod

1.3 Leeswijzer

In het huidige hoofdstuk leest u over de achtergrond, context en doelstelling van dit (deel)rapport. In hoofdstuk 2 gaan we in op het gebruik van jeugdzorg in de gemeente Kaag en Braassem ten opzichte van de regio en het Nederlands gemiddelde. In hoofdstuk 3 zijn de verklaringen voor het hoge gebruik van jeugdhulp voor de gemeente Kaag en Braassem in beeld gebracht, zoals sociaal-demografische kenmerken, verwachte problematiek en de fysieke nabijheid van voorzieningen.

Referenties van bronverwijzingen zijn opgenomen in bijlage 4 van het hoofdrapport. Andere relevante bijlagen uit het hoofdrapport zijn een begrippenkader met veelgebruikte begrippen en

---

² Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude.

de door ons gehanteerde definities (bijlage 1) en een toelichting op de schattingsmethodieken (bijlage 6). In bijlage 1 van dit deelrapport vindt u de definities en bronvermeldingen van de gepresenteerde figuren en tabellen.

1.4 Toelichting

In dit rapport gebruiken we de begrippen 'kinderen', 'jongeren' en 'jeugdigen'. Met kinderen bedoelen we alle inwoners van 0 tot 12 jaar, en met jongeren alle inwoners van 12 tot 18 jaar. De aanduiding jeugdigen heeft betrekking op alle kinderen én jongeren bij elkaar. Hier en daar is er sprake van personen van 18 tot 21 of 23 jaar; die groep noemen we jongvolwassenen.

In dit rapport worden de begrippen 'jeugdhulp' en 'jeugdzorg' naast elkaar gebruikt. Om verwarring te voorkomen is het goed om hier te memoreren wat deze begrippen inhouden en waarin ze overeenstemmen en van elkaar verschillen.

- Jeugdzorg: sinds de invoering van de Jeugdwet is 'jeugdzorg' de verzamelnaam geworden van alle vormen van jeugdhulp, samen met jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- Jeugdhulp: hieronder vallen alle vormen van hulp aan jeugdigen en hun opvoeders die voorheen bekend stonden als provinciale jeugdzorg, jeugd-ggz en jeugd-lvb-zorg. Daartoe wordt ook de hulp gerekend die lokale teams verlenen.

Jeugdzorg is dus de omvattende term die op zowel jeugdhulp als jeugdbescherming en jeugdreclassering betrekking heeft. Jeugdhulp verwijst naar alle vormen van hulp met uitzondering van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Een belangrijk onderscheid is dat tussen jeugdhulp zonder verblijf en jeugdhulp met verblijf. Jeugdhulp zonder verblijf omvat alle vormen van (semi-) ambulante hulp; jeugdhulp met verblijf bestaat uit alle vormen van jeugdhulp waarbij een jeugdige niet in het eigen gezin verblijft. Het kan dan gaan om verblijf in een pleeggezin of een gezinshuis, maar ook om gesloten jeugdhulp of een vorm van begeleid wonen. Een meer uitgebreide beschrijving is te vinden in de publicatie 'Jeugdzorg voor en na de Jeugdwet' van Rudi Bakker (CBS, 2018).

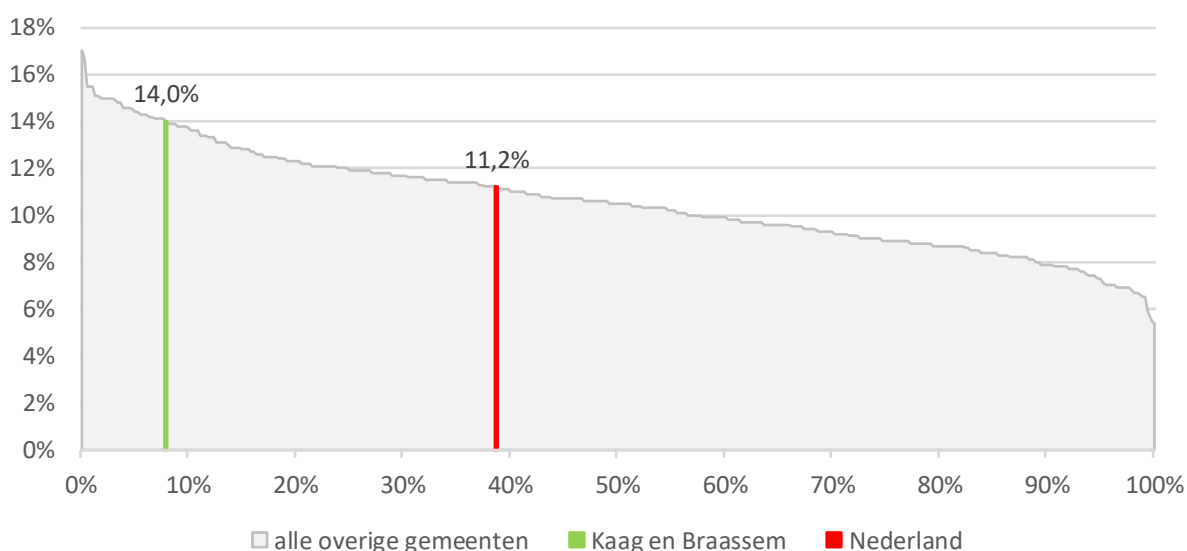
Conform de regels van het CBS kunnen wij aantallen die kleiner zijn dan 10 niet weergeven in tabellen, figuren en teksten. Indien er sprake is of kan zijn van herleidbaarheid van deze kleine aantallen (bijvoorbeeld door het optellen van kolomgegevens), zijn wij genoodzaakt om ook een ander gegeven weg te laten.

2 Jeugdzorggebruik Kaag en Braassem

Eén van de onderzoeksvragen is hoe het jeugdzorggebruik in de gemeenten van Holland Rijnland zich tot elkaar en het landelijk gemiddelde verhoudt. In dit hoofdstuk worden de verschillende vormen van jeugdzorg nader bekeken voor de gemeente Kaag en Braassem.

2.1 Jeugdigen in jeugdzorg

Uit figuren 2.1.1 en 2.1.2 blijkt dat het percentage jeugdigen in de jeugdhulp hoger ligt dan het Nederlands gemiddelde (in 2017* was dit 11,2% van alle minderjarigen)³.

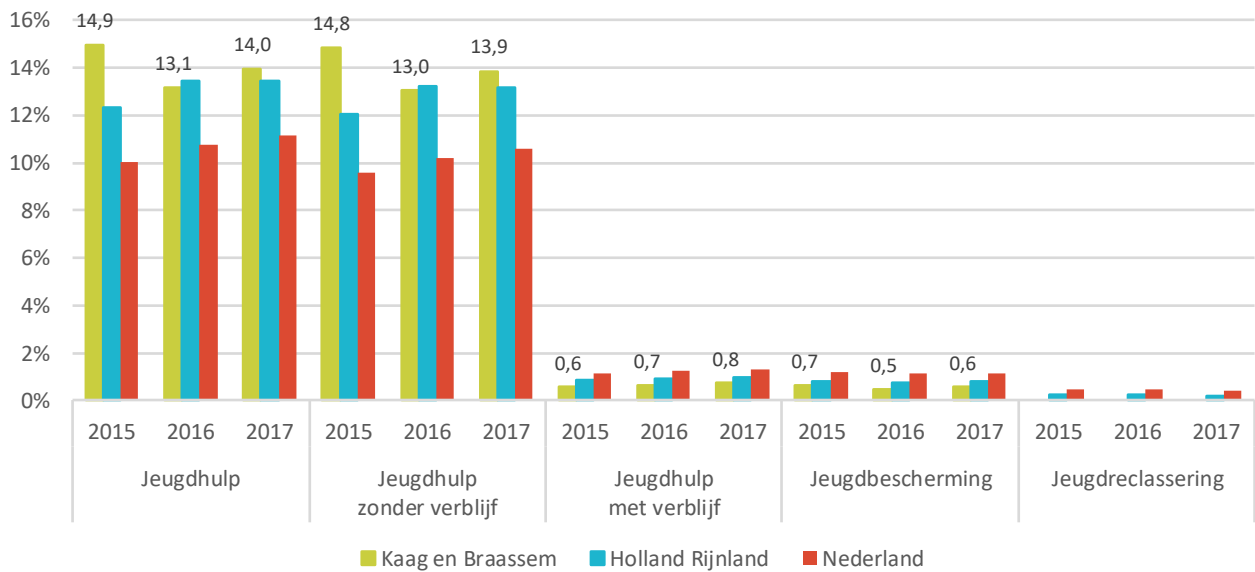
Figuur 2.1.1: Plek van de gemeente Kaag en Braassem in alle Nederlandse gemeenten wat betreft jeugdhulpgebruik 2017.

In Kaag en Braassem kreeg in 2017 één op de zeven jeugdigen een vorm van jeugdhulp ten opzichte van één op de negen voor het landelijk gemiddelde. Daarmee valt Kaag en Braassem binnen het eerste percentiel van Nederlandse gemeenten met het hoogste jeugdhulpgebruik. In figuur 2.1.2 is te zien dat het percentage jeugdigen in jeugdhulp tussen 2015 en 2017 voor de gemeente Kaag en Braassem eerst is gedaald van 14,9% naar 13,1% in 2016, maar weer gestegen van 14,0% in 2017. Een ongeveer zelfde beeld is zichtbaar voor jeugdhulp zonder verblijf. Beide zijn ook veel hoger dan Holland Rijnland en Nederland. De percentages jeugdhulp met verblijf en jeugdigen in jeugdbescherming kennen weinig verschuivingen, maar zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Voor jeugdigen in jeugdreclassering zijn de aantallen te laag om weer te geven.

* De cijfers van 2017 zijn voorlopige cijfers.

³ Voor jeugdhulp (totaal, zonder verblijf en met verblijf) en jeugdbescherming gaat het om het aantal jeugdigen met jeugdhulp/jeugdbescherming als percentage van het aantal minderjarigen op 1 januari van het verslagjaar. Voor jeugdreclassering gaat het om het aantal jongeren met een of meerdere maatregelen als percentage van het aantal jongeren van 12 tot en met 22 jaar op 1 januari van het verslagjaar.

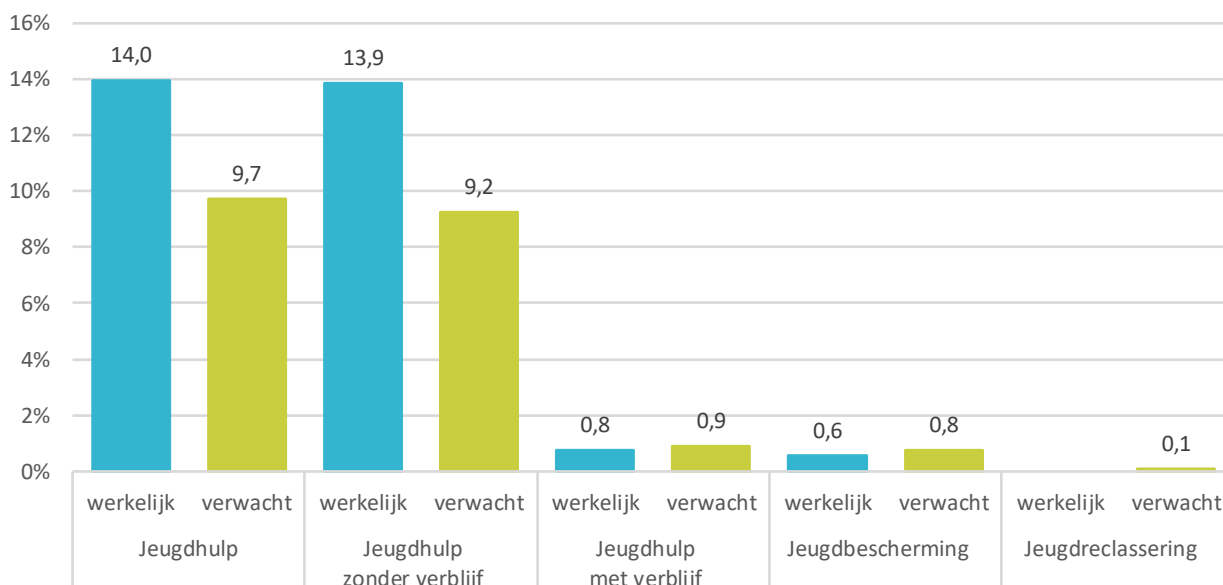
Figuur 2.1.2: Jeugdzorggebruik 2015-2017

2.2 Schatting gebruik jeugdzorg

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft een model ontwikkeld waarmee het gebruik van jeugdzorg kan worden geschat. Op basis van een aantal sociaal-demografische kenmerken waarvan bekend is dat ze samenhangen met het gebruik van jeugdzorg kan er een voorspelling worden gedaan van het verwacht jeugdzorggebruik. Het model is onder meer gebaseerd op het percentage jeugdigen in eenouder-huishoudens (2016), het percentage inwoners met migratieachtergrond (2016), de stedelijkheidsgraad (2017), het percentage achterstandsleerlingen (1 oktober 2017), het percentage recreatief bodemgebruik (2012), het percentage jeugdigen in huishouden onder lage inkomensgrens (2015), en tot slot de gewogen statusscore. Meer informatie over deze sociaal-demografische kenmerken vindt u in paragraaf 3.1. De methodologische verantwoording over dit voorspellingmodel staat in bijlage 6 van het hoofdrapport.

Met behulp van dit schattingsmodel kan een redelijk betrouwbare voorspelling worden gedaan van het te verwachten jeugdzorggebruik. Net als ieder schattingsmodel kent ook dit schattingsmodel zijn beperkingen, maar het is het beste benchmarkmodel om te kijken naar jeugdzorggebruik. Door het geschatte jeugdzorggebruik naast het feitelijk gebruik te leggen kan lokaal en regionaal een gesprek worden gevoerd over de specifieke bijzonderheden van een gemeente of regio, over vraag en aanbod, en over het zorglandschap. De schatting van het gebruik is uitgevoerd voor de verschillende vormen van jeugdzorg: jeugdhulp totaal, jeugdhulp zonder verblijf, jeugdhulp met verblijf, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit geschatte gebruik kunnen we vervolgens afzetten tegen het daadwerkelijke gebruik van de jeugdzorg. Op die manier wordt inzichtelijk in hoeverre de gemeente een hoger of lager gebruik kent dan op basis van sociaal-demografische kenmerken mag worden verwacht.

In figuur 2.2.1 is voor de gemeente Kaag en Braassem per vorm van jeugdzorg het feitelijke percentage jeugdigen dat in 2017 jeugdzorg heeft ontvangen afgezet tegen het percentage dat men zou verwachten op basis van de sociaal-demografische kenmerken. Er valt af te lezen dat het daadwerkelijke jeugdhulpgebruik (met name jeugdhulp zonder verblijf) voor de gemeente Kaag en Braassem hoger ligt dan we op basis van ons model zouden mogen verwachten.

Figuur 2.2.1: Feitelijk en verwacht jeugdzorggebruik in 2017 in Kaag en Braassem.

Een schatting of voorspelling is nooit precies op de komma nauwkeurig en daarom werken statistici met betrouwbaarheidsmarges. Een schatting is betrouwbaar wanneer het feitelijke getal binnen die marges valt. We hebben voor de schattingen van jeugdzorggebruik in Holland Rijnland betrouwbaarheidsmarges van 95% berekend. In tabel 2.2.1 hebben we met kleuren aangegeven waar het feitelijke gebruik van jeugdzorg binnen de betrouwbaarheids-marges van de schatting ligt en waar niet. Wanneer we de betrouwbaarheidsmarges van de schattingen in acht nemen, is het verschil tussen feitelijk en verwacht zorggebruik in Kaag en Braassem significant hoger dan we zouden verwachten op basis van sociaal-demografische kenmerken voor wat betreft jeugdhulp totaal en jeugdhulp zonder verblijf.

Gemeente	Jeugdhulp	Jeugdhulp zonder verblijf	Jeugdhulp met verblijf	Jeugd-bescherming	Jeugd-reclassering
Kaag en Braassem	13,95	13,86	0,75	0,57	

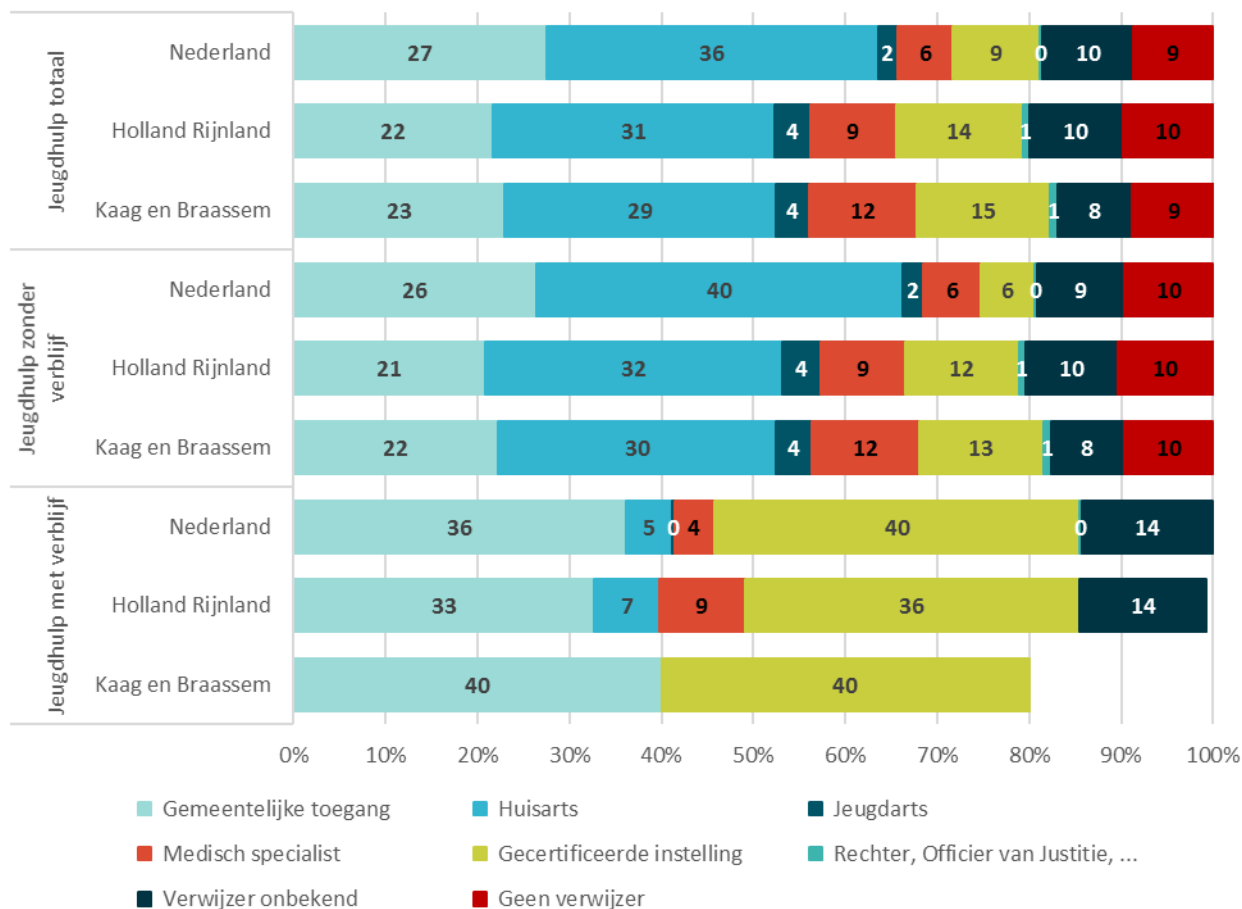
	Binnen de marge
	Hoger dan verwacht
	Lager dan verwacht

Tabel 2.2.1: Daadwerkelijk zorggebruik afgezet tegen het verwachte zorggebruik, naar betrouwbaarheids-marges.

2.3 Verwijzingen naar jeugdhulp

Uit de analyse van de verwijzingen naar de jeugdhulp (figuur 2.3.1) blijkt dat meeste verwijzingen in Kaag en Braassem worden gedaan door de huisarts. Als het percentage verwijzingen door de huisarts van de gemeente Kaag en Braassem wordt vergeleken met het landelijk gemiddelde is te zien dat dit percentage landelijk hoger ligt (29% in Kaag en Braassem versus 36% landelijk). Het aandeel verwijzingen dat via de lokale toegang, de Jeugd en Gezinsteams (JGT's) is verwezen is lager dan het gemiddelde van Nederland. Het percentage verwijzingen vanuit de gecertificeerde instellingen (GI) is in Kaag en Braassem hoger dan landelijk. Landelijk wordt in 9% van de trajecten verwezen door een GI, in Kaag en Braassem ligt dit op 15%. Dit verschil lijkt vooral voort te komen uit verwijzingen naar jeugdhulp zonder verblijf; dit percentage is in Kaag en Braassem dubbel zo hoog als landelijk (6% landelijk versus 13% in Kaag en Braassem) terwijl bij verwijzingen naar jeugdhulp met verblijf gelijk aan het landelijk cijfer is. Bij jeugdhulp met verblijf

zijn de percentages voor verwijzingen door huisarts, jeugdarts, medisch specialist, Rechter of Officier van Justitie en verwijzer onbekend of geen verwijzer niet weergegeven in verband met te kleine aantallen.

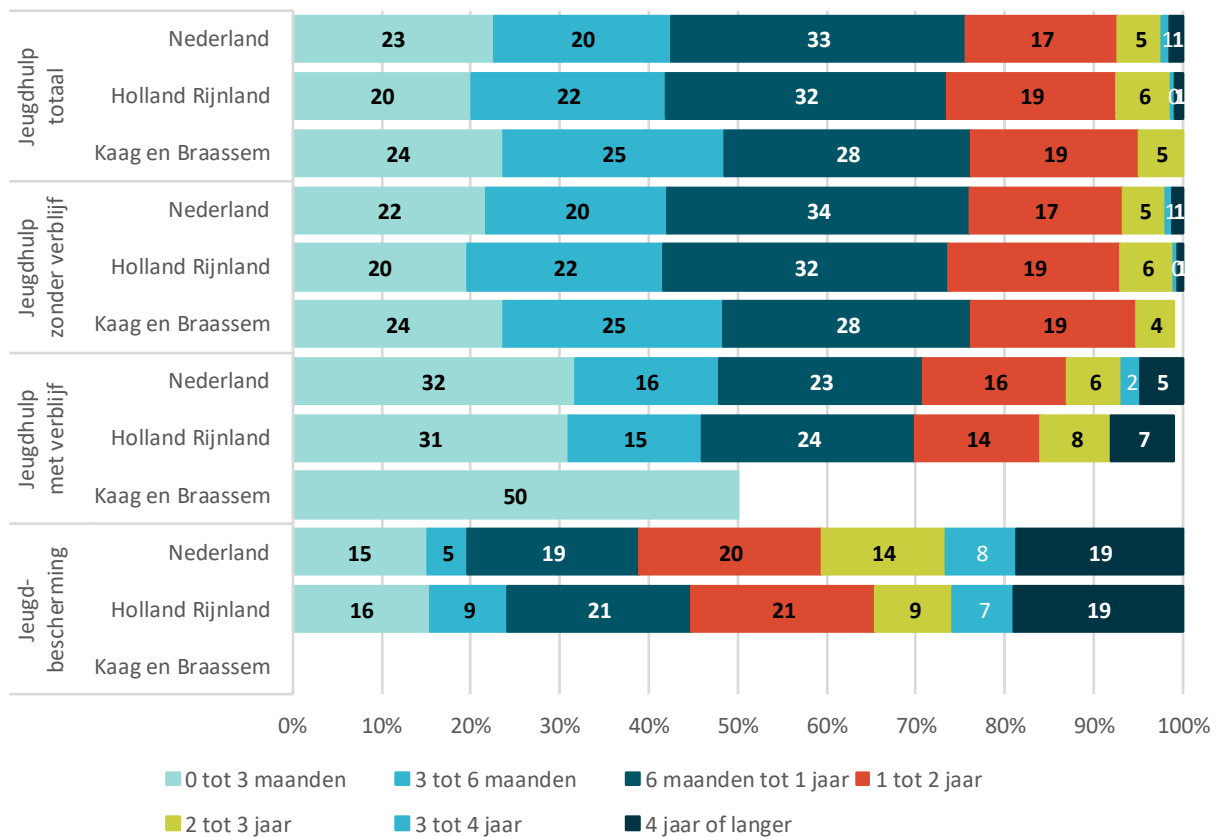
Figuur 2.3.1: Verwijzers jeugdhulptrajecten 2017.

2.4 Kenmerken van jeugdhulp

Duur van jeugdhulptrajecten

Uit figuur 2.4.¹⁴ blijkt dat in Kaag en Braassem, evenals landelijk, de meeste afgeronde jeugdhulptrajecten in 2017 een duur hadden van een half jaar tot een jaar (landelijk 33%, Kaag en Braassem 28%). Het percentage trajecten van 3 maanden tot een half jaar is in Kaag en Braassem 25%, en daarmee zelfs hoger dan landelijk, namelijk 20%. Ook het percentage afgeronde trajecten van 0 tot 3 maanden ligt iets hoger dan landelijk (landelijk 23%, Kaag en Braassem 24%). Er zijn niet voldoende gegevens omtrent duur van de trajecten waar het gaat om jeugdhulp met verblijf en jeugdbescherming.

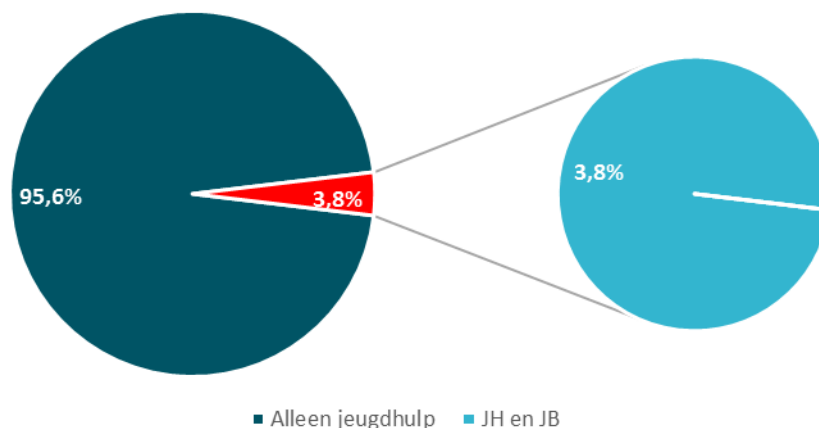
¹⁴ De trajecten zijn afgerond op vijftallen per trajectduur vanwege risico op onthulling. Hierdoor tellen de afzonderlijke groepen niet op tot het totaal. Hierdoor is het niet mogelijk te komen tot 100%.

Figuur 2.4.1: Duur van de jeugdhulptrajecten 2017.

Stapeling van jeugdzorg

Van de jeugdigen die in 2017 jeugdhulp hebben ontvangen, heeft landelijk gezien 91% van deze jeugdigen in dat jaar geen andere vorm van jeugdzorg (d.w.z. jeugdbescherming of jeugdreclassering) ontvangen. In Kaag en Braassem kreeg 96% van de jeugdigen alleen jeugdhulp⁵; er was op geen enkel moment in dat jaar sprake van jeugdbescherming of jeugdreclassering (figuur 2.4.2). Ongeveer 4% van de heeft in 2017 tenminste een dag jeugdhulp ontvangen en tenminste een dag jeugdbescherming ($n = 30$).

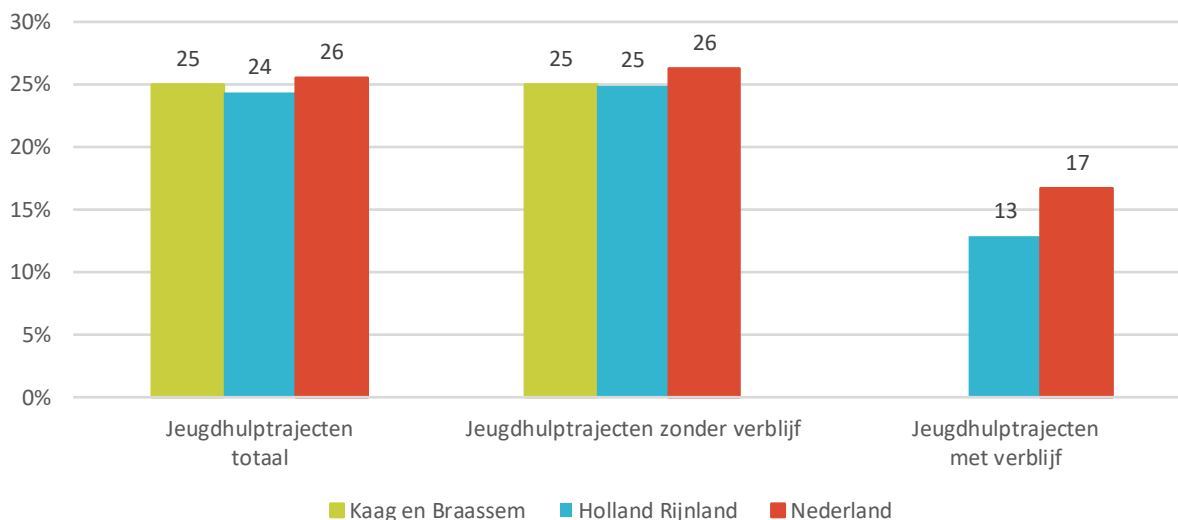

Figuur 2.4.2: Stapeling van jeugdzorg 2017, Kaag en Braassem.

⁵ Dit kunnen wel meerdere vormen van jeugdhulp zijn.

Herhaald beroep

Een jeugdhulptraject wordt als herhaald beroep gezien als de desbetreffende jongere in de vijf jaar voorafgaand aan de verslagperiode jeugdhulp heeft ontvangen (CBS, 2018).

Figuur 2.4.3: Herhaald beroep jeugdhulp 2017, Kaag en Braassem.

In Kaag en Braassem zijn de percentages herhaald beroep op jeugdhulp voor zowel het totale aantal jeugdhulptrajecten (25%) als de jeugdhulptrajecten zonder verblijf (25%) vrijwel gelijk aan het landelijk en regionale beeld (figuur 2.4.3). Voor herhaald beroep op jeugdhulp met verblijf kunnen geen percentages voor Kaag en Braassem worden weergegeven.

Kosten jeugdhulp

Hier beschrijven we voor de gemeente Kaag en Braassem en de regio⁶ de gemiddelde kosten die gemaakt zijn per cliënt in 2016. Vanwege de afhankelijkheid van lokale data is het niet mogelijk om de gemiddelde kosten te vergelijken met het gemiddelde van Nederland. Voor Kaag en Braassem waren de gemiddelde kosten per cliënt €6.726,- in 2016. Regionaal was dit bedrag €7.600,-.

⁶ Het gemiddelde voor de regio Holland Rijnland is exclusief Alphen aan de Rijn, Kaag en Braassem en Voorschoten. De gegevens voor 2016 kunnen enigszins vervuild zijn omdat niet alle jeugdigen aan de juiste gemeente gekoppeld konden worden (bekend bij meerdere gemeenten). Deze jeugdigen zijn nu bij beide gemeenten meegerekend. Voor het regiototaal zijn zij maar eenmaal meegeteld.

3 Verklarende factoren jeugdhulpgebruik

In dit hoofdstuk gaan we in op mogelijke verklaringen voor het hoge jeugdzorggebruik in de gemeente Kaag en Braassem. Als eerste kijken we of de sociaal-demografische kenmerken een verklaring kunnen geven voor het hoge jeugdhulpgebruik. Ten tweede kijken we naar de geschatte problematiek van de jeugdigen in deze gemeente en of deze problematiek een verklaring kan bieden voor het hoge jeugdhulpgebruik. En ten derde kijken we naar de fysieke nabijheid van voorzieningen van jeugdhulp en speciaal onderwijs.

3.1 Kenmerken die samenhangen met gebruik van jeugdhulp

Het jeugdhulpgebruik in Kaag en Braassem ligt hoger dan wat landelijk gemiddeld is en significant hoger dan wat we op basis van ons model verwachten. Een deel van het hoge jeugdhulpgebruik wordt dus verklaard op basis van sociaal-demografische kenmerken in dit model. In deze paragraaf geven we onder andere een overzicht van deze kenmerken.

Kerncijfers

Eerst kijken we hier naar algemene populatiekenmerken van de gemeente Kaag en Braassem. Het gaat hier onder andere om kenmerken waarvan we weten dat die (zeker wanneer ze samen voorkomen) een aanwijzing kunnen zijn voor een verhoogd risico op jeugdzorggebruik (Bot e.a., SCP, 2013). Wanneer we kijken naar Kaag en Braassem (tabel 3.1.1), zien we dat de gemeente op een aantal punten afwijkt van het beeld van de hele regio en van het landelijke beeld. Kaag en Braassem is een gemeente met weinig fysieke ruimte voor recreatieve activiteiten. Er wonen wat minder jeugdigen van 0 tot 25 jaar dan regionaal en landelijk en heeft weinig inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond. Verder leven er relatief weinig jeugdigen in een eenoudergezin of in een huishouden waarbij er sprake is van een langdurig inkomen onder het beleidsmatig minimum. Het percentage achterstandsleerlingen in Kaag en Braassem is bijna gelijk aan het gemiddelde van de regio Holland Rijnland. Voor wat betreft het aantal Halt verwijzingen scoort de gemeente hoog. De gewogen statusscore van Kaag en Braassem is in vergelijking met Nederland hoog te noemen (0,67 tegenover 0,41).

		Kaag en Braassem	Holland Rijnland	Nederland
Ruimtelijke kenmerken	Oppervlakte land, 2017 (hectare)	7.224	48.124	3.367.996
	Recreatief bodemgebruik (%) ◊	1,6	4,8	2,5
Bevolking/ huishoudens	Aantal inwoners, 2017 (aantal)	26.374	558.125	17.081.507
	0 tot 15 jaar, 2017 (%)	16,1	16,2	16,3
	15 tot 25 jaar, 2017 (%)	11,6	13,0	12,3
	Niet-westers, 2017 (%) ◊	4,1	9,1	12,7
	Kinderen in éénoudergezin, 2016 (%) ◊	11,0	12,7	15,5
	Multiprobleem-gezinnen ⁷ (per 1.000 inwoners)	0,21	0,29	0,34
	Gewogen statusscore ⁸ ◊	0,67	-	0,41
Inkomen/ lager opgeleiden	Gezinsinkomen 2016 onder beleidsmatig minimum (%) ◊	1,5	2,0	2,9
	Gezinsinkomen langdurig onder beleidsmatig minimum (%)	0,4	0,9	1,4
	Achterstandsleerlingen 1 okt 2016 (%) ◊	6,5	6,6	8,7
Criminaliteit	Geregistreerde misdrijven (per 1.000 inwoners)	28,7	37,9	48,6
	Halt verwijzingen (per 10.000 inwoners)	220	189	131

◊ Betreft een risicofactor voor gebruik van jeugdzorg

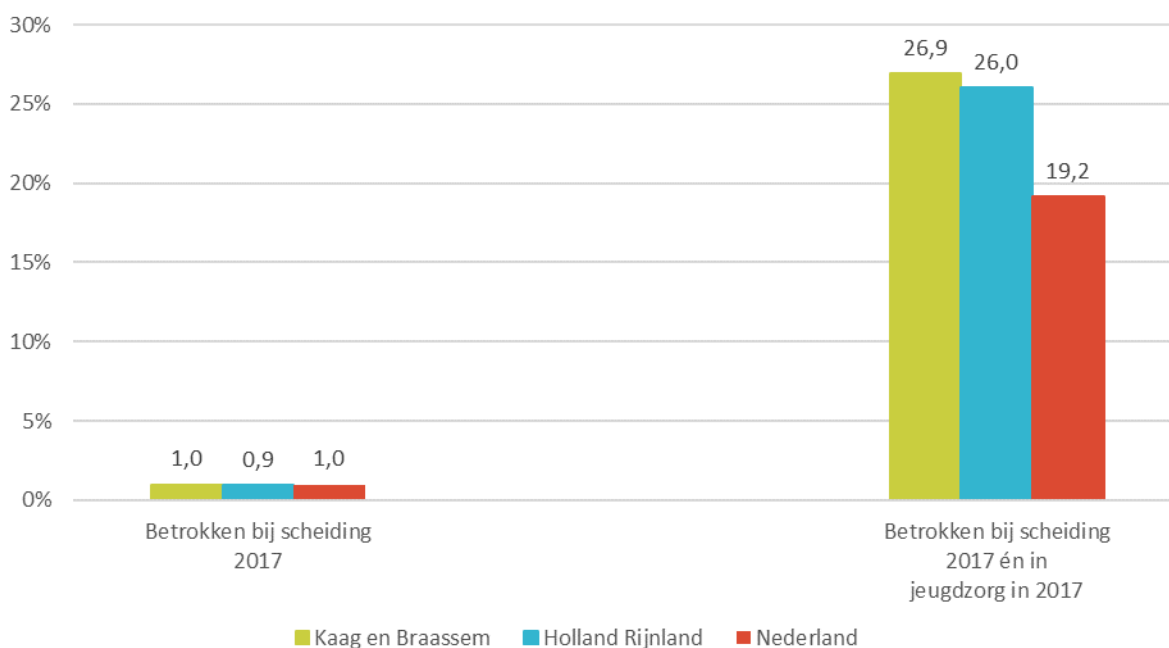
Tabel 3.1.1: Kerngegevens en risicofactoren op jeugdzorg voor de gemeente Kaag en Braassem.

Scheidingsproblematiek

Tijdens eerste gesprekken met vertegenwoordigers van de regio werd de verwachting uitgesproken dat veel jeugdigen in de regio te maken hebben met scheiding(en) en dat dit mogelijk samenhangt met het (hoge) jeugdzorggebruik. In figuur 3.1.1 staat het percentage minderjarige kinderen (peildatum: 31 december 2017) dat te maken heeft gehad met een scheiding van hun ouders in 2017. Het betreft zowel huwelijken als geregistreerd partnerschappen. Ook staat in deze figuur het percentage minderjarigen dat daarnaast een vorm van jeugdzorg heeft ontvangen in 2017. Een voorbehoud bij deze cijfers is dat we niet kunnen herleiden of de jeugdzorg die de jeugdigen hebben ontvangen ook direct gerelateerd was aan of een direct gevolg is van de scheiding. Figuur 3.1.1 laat zien dat in Kaag en Braassem het percentage jeugdigen in deze laatste categorie hoger is dan landelijk en de regio Holland Rijnland. Ter vergelijking: landelijk ligt het percentage minderjarigen dat te maken heeft gehad met een scheiding in 2017 op 1 procent en voor Holland Rijnland ligt op 0,9 procent. Het percentage minderjarigen waarbij naast een scheiding in 2017 ook sprake was van jeugdzorg lag landelijk op 20% en regionaal op 26%.

⁷ Een multiprobleemgezin is een gezin met minstens één volwassene en minstens één kind van 0-18 jaar, die samenleven in een gezamenlijk huishouden waarin problemen bestaan in elk van de volgende kernprobleemgebieden: 1. Sociaaleconomisch gebied 2. Psychosociaal gebied bij de volwassene(n) 3. Psychosociaal gebied bij de jeugdige(n). De problemen zijn chronisch, complex en met elkaar verweven en vaak intergenerationeel (Kann-Weedage e.a., 2017).

⁸ De sociale status is afgeleid van een aantal kenmerken van de mensen die er wonen: hun opleiding, inkomen en positie op de arbeidsmarkt. Een hoge score geeft aan dat de status hoog is, een lage score geeft aan dat de status laag is.

Figuur 3.1.1: Percentage minderjarigen betrokken bij scheiding in 2017 en samenloop met jeugdzorg in 2017.

Onderwijsdeelname en participatie

De onderwijsdeelname in Kaag en Braassem laat een wisselend beeld zien (tabel 3.1.2). Van de onderwijsvolgende leerlingen gaan er iets minder kinderen dan landelijk en regionaal naar het (speciaal) basisonderwijs. Het voortgezet onderwijs daarentegen is hoger dan landelijk en regionaal.

	BO		SBO		SO		VSO		VO		Totaal
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal
Kaag en Braassem	2.198	55,4	27	0,7	45	1,1	56	1,4	1.644	41,4	3.970
Holland Rijnland	46.801	56,4	740	0,9	1.055	1,3	1.137	1,4	33.210	40,0	82.943
Nederland	1.414.281	56,4	33.968	1,4	29.848	1,2	37.643	1,5	992.207	39,6	2.507.947

Tabel 3.1.2: Onderwijsdeelname Kaag en Braassem, 1 oktober 2017.

* Nederland is inclusief kinderen en jongeren die in het buitenland wonen, maar ingeschreven staan in het Nederlands onderwijs.

In vergelijking met het landelijk gemiddelde is het percentage leerlingen dat relatief verzuimt en het aandeel thuiszitters voor zowel Kaag en Braassem als Holland Rijnland fors lager (zie tabel 3.1.2). Het percentage leerlingen dat absoluut verzuimt (niet ingeschreven, maar wel leer- of kwalificatieplichtig) is iets lager dan regionaal en landelijk. Het percentage voortijdig schoolverlaters ligt lager dan het regionale en Nederlands gemiddelde, maar het percentage jongeren zonder opleiding en werk (NEET-rate) ligt in Kaag en Braassem behoorlijk lager dan het landelijk en regionaal cijfer. Het percentage werkzoekende jongeren is ongeveer gelijk aan dat in de regio, maar lager dan het landelijk cijfer.

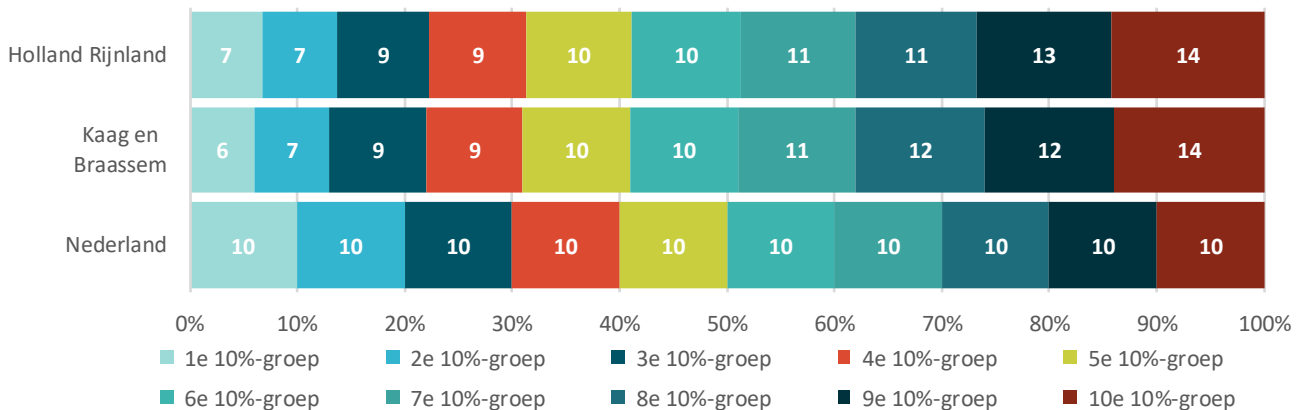

			Kaag en Braassem	Holland Rijnland	Nederland
Schoolverzuim					
Relatief verzuimers ⁹	2016/2017	Per 1.000 leerplichtige leerlingen	9,0	9,9	22,3
Absoluut verzuimers ¹⁰	2016/2017	Per 1.000 leerplichtige leerlingen	1,3	1,4	1,5
Thuiszitters ¹¹	2016/2017	Per 1.000 leerplichtige leerlingen	0,50	0,29	1,26
Voortijdig schoolverlaters	2016/2017	Percentage	0,3	0,5	0,5
Werkloosheid					
NEET-rate	1-okt-16	Percentage	4,5	8,2	8,3
Werkzoekenden	31-dec-16	Percentage	2,25	2,21	3,07

Tabel 3.1.3: Indicatoren m.b.t. jongeren die niet werken en/of niet naar school gaan.

Inkomen

In gesprekken met de opdrachtgever van dit onderzoek is ook gesproken over de mogelijke invloed van inkomen op het gebruik van jeugdhulp. Zou het kunnen dat inwoners met een hoog inkomen meer gebruik maken van relatief duurere vormen van jeugdhulp? Deze vraag komt voort uit het gegeven dat de regio Holland Rijnland in veel opzichten welvarender is dan het Nederlands gemiddelde, terwijl er tegelijkertijd meer dan gemiddeld gebruik wordt gemaakt van jeugdhulp. Om dit te onderzoeken, kijken we eerst naar de inkomensverdeling van alle particuliere huishoudens en vervolgens naar de verdeling van huishoudinkomens¹² van jeugdigen die gebruik maken van jeugdhulp. Deze huishoudgegevens zijn enkel over 2015 openbaar beschikbaar en ook al worden er geen grote schommelingen van het ene jaar naar het andere verwacht, enige voorzichtigheid is geboden bij de interpretatie van de gegevens voor verdere jaren.

Figuur 3.1.2: Inkomensverdeling in tien gelijke groepen (10%) over 2015.

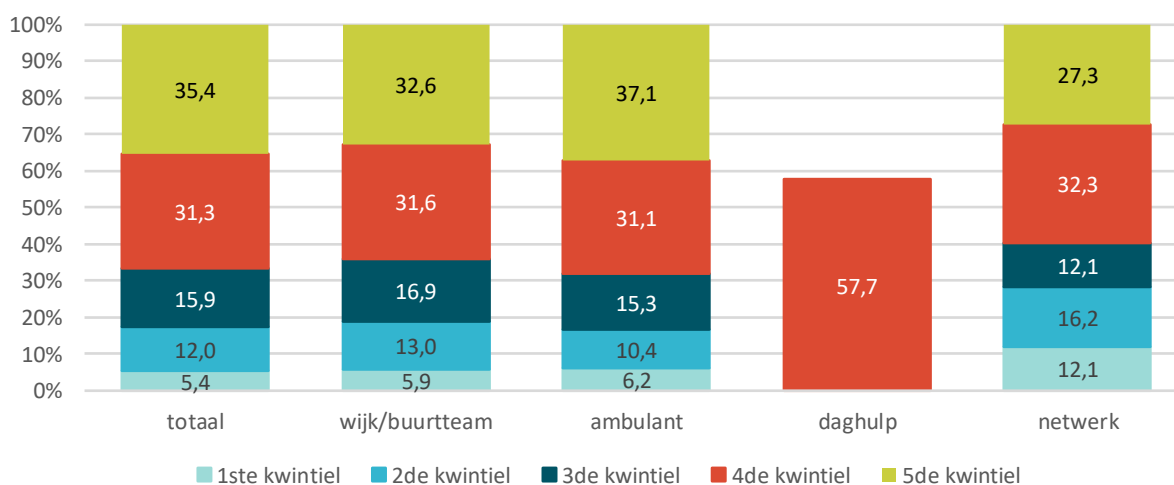
⁹ Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt.

¹⁰ Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatie plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.

¹¹ De groep thuiszitters wordt gevormd door de langdurig relatief verzuimers (meer dan vier weken) en de absoluut verzuimers.

¹² Het gaat hier om het gestandaardiseerde besteedbare inkomen: het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor grootte en samenstelling van het huishouden; ook wel koopkracht genoemd. Kwintielen of groepen van 20%: Particuliere huishoudens verdeeld in 5 groepen van gelijke omvang op basis van het bruto-inkomen. De CBS (micro)data geeft geen zicht op de bedragen die horen bij de afzonderlijke inkomensgroepen.

In figuur 3.1.2 is te zien dat in vergelijking met Nederland in Kaag en Braassem, net als regionaal, minder huishoudens zijn met lage inkomens (in het eerste en tweede percentiel). Tegelijkertijd zijn er ook, net als regionaal, meer huishoudens in de twee hoogste percentielen. De regio in zijn geheel heeft dus naar verhouding meer hogere inkomens.

Figuur 3.1.3: Percentage jeugdigen die in 2016 jeugdhulp zonder verblijf hebben ontvangen naar inkomensverdeling in vijf gelijke groepen (20%) op 31 december 2015.

In de CBS-gegevens is geen uitsplitsing mogelijk naar bijvoorbeeld specialistische GGZ-hulp of hulp voor LVB-jeugdigen. De specialistische GGZ-hulp en LVB-hulp is ondergebracht onder jeugdhulp zonder en met verblijf. We kunnen alleen nagaan of er verschillen in inkomensgroepen zijn voor jeugdigen die jeugdhulp hebben ontvangen volgens de indeling die het CBS hanteert. Vanwege de kleine aantallen is dit niet mogelijk om dit te doen voor jeugdhulp met verblijf. We kunnen wel laten zien wat de verschillen zijn voor jeugdhulp zonder verblijf: totaal, wijk/buurtteams, ambulant, daghulp en in het netwerk. In figuur 3.1.3 zijn de inkomens verdeeld in vijf groepen, de zogeheten kwintielen¹³. We zien dan dat over het geheel genomen twee derde van alle jeugdigen die jeugdhulp zonder verblijf krijgen, afkomstig is uit de twee hoogste inkomensgroepen (4de en 5de kwintiel). We moeten hier het voorbehoud bij maken dat de verdeling in inkomensgroepen gebaseerd is de inkomens per huishouden, inclusief alle huishoudens zonder kinderen.

3.2 Problematiek van de jeugdigen

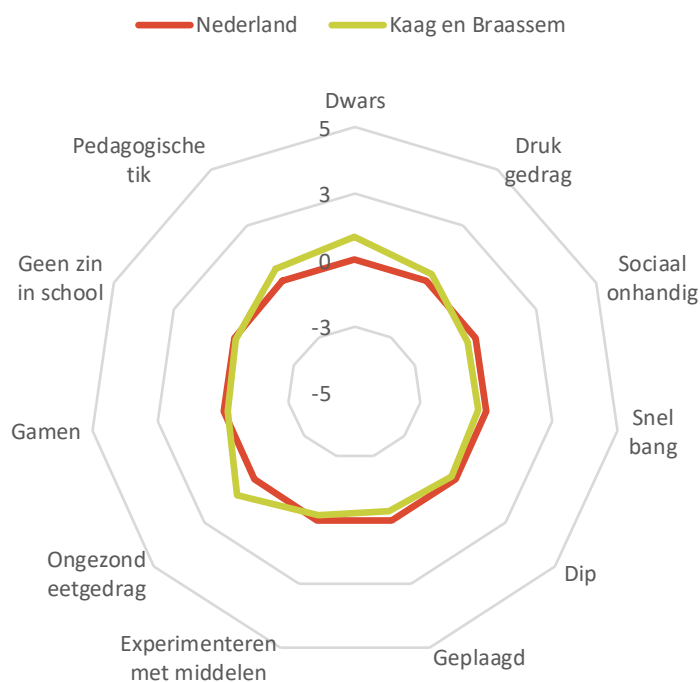
De vraag doet zich voor of het verschil in jeugdzorggebruik toe te schrijven is aan verschillen in problematiek¹⁴ onder de jeugdigen van de gemeenten. Het Nji heeft een schattingsmodel ontwikkeld van een top 11 alledaagse en ernstige problemen op gemeentelijk niveau. Voor meer informatie over deze methodiek verwijzen we naar bijlage 6 van het hoofdrapport.

Alledaagse problemen

¹³ We presenteren deze gegevens in kwintielen in plaats van percentielen, omdat de groepen in percentielen (10 groepen) te klein zijn om er zo'n figuur mee te maken.

¹⁴ Daarbij is het zinnig een onderscheid te maken tussen alledaagse en ernstige problemen (waar jeugdhulp veelal gepast is). Veel ernstige problemen beginnen op enig moment als een licht, alledaags probleem. Het (zelf) oplossen van deze lichtere problemen is onderdeel van een gezonde psychosociale ontwikkeling. Veel van deze problemen zijn gebonden aan de ontwikkelingsleeftijd van kinderen. Het moment waarop bepaald gedrag optreedt samen met de duur en de intensiteit ervan maken of iets wel of niet zorgen moet baren. Zo is voor 12-16-jarigen het experimenteren met psychoactieve stoffen (alcohol, drugs) te rangschikken onder 'normale' problemen. De ernstige variant daarentegen is misbruik van alcohol en drugs.

In Figuur 3.2.1 is weergegeven hoe vaak elf alledaagse problemen naar schatting voorkomen in Kaag en Braassem, ten opzichte van in het Nederlands gemiddelde (hier afgebeeld in rood). Hoe verder de lijn van Kaag en Braassem naar buiten gaat, hoe groter de afwijking (hogere prevalentie) is ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Meer naar binnen geeft een lagere prevalentie aan, oftewel het komt minder voor.

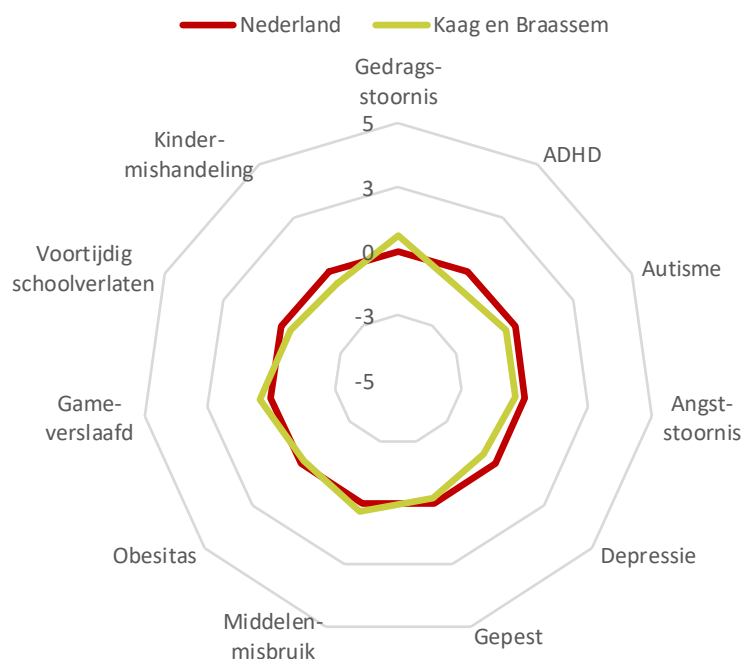

Figuur 3.2.1: Verwachte alledaagse problemen in vergelijking met Nederland.

Er valt af te lezen dat we verwachten dat jeugdigen in Kaag en Braassem vaker gedragingen laten zien als dwars en druk gedrag. Een pedagogische tik zal ook iets vaker voorkomen, evenals ongezond eetgedrag.

Ernstige problemen

In figuur 3.2.2 zijn de verwachtingen met betrekking tot de ernstigere problemen weergegeven. Deze figuur laat zien dat we in vergelijking met Nederland in Kaag en Braassem meer problemen verwachten als gedragsstoornis en gameverslaving. Een voorbehoud is op zijn plaats: in figuur 3.2.2 worden de verwachte ernstige problemen in de gemeente afgezet tegen het landelijk gemiddelde op deze problematieken. Dit zegt echter niet in welke mate een bepaalde problematiek voorkomt. In Nederland hebben bijvoorbeeld naar verwachting 10,5% van de jeugdigen te maken met angstproblematiek. Ook al wordt er gunstig gescoord ten opzichte van landelijk, dan kan er nog steeds sprake zijn van een substantieel aandeel jeugdigen dat te maken heeft met de betreffende problematiek.

Figuur 3.2.2: Verwachte ernstige problematiek in vergelijking met Nederland.

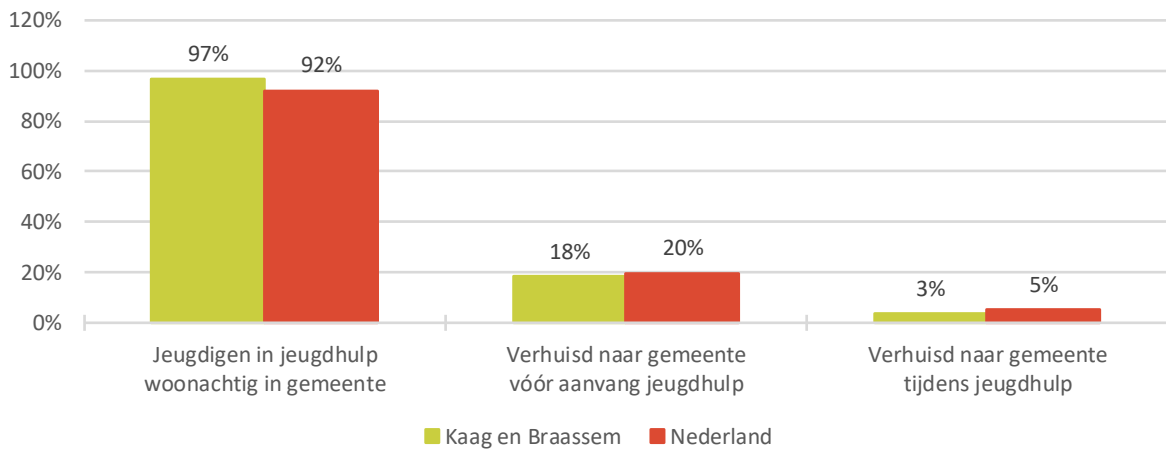
3.3 Nabijheid van voorzieningen

Fysieke nabijheid van voorzieningen zorgt voor bekendheid bij inwoners maar ook bij de verwijzers. In deze paragraaf gaan we dan ook verder in op de vraag in hoeverre de fysieke nabijheid van specialistisch aanbod het hoge jeugdhulpgebruik in de gemeenten van Holland Rijnland verklaard (onderzoeksvraag 2c). We hebben hiernaar gekeken door enerzijds de fysieke afstand van inwoner tot aanbod in kaart te brengen en anderzijds te kijken naar de verhuisbeweging van jeugdigen met jeugdhulp, jeugdbescherming en speciaal onderwijs. De analyses met betrekking tot de fysieke afstand staan weergegeven in de hoofdrapportage. De verhuisbewegingen voor de gemeente Kaag en Braassem worden in deze paragraaf gepresenteerd.

Verhuisbewegingen van jeugdigen met jeugdhulp

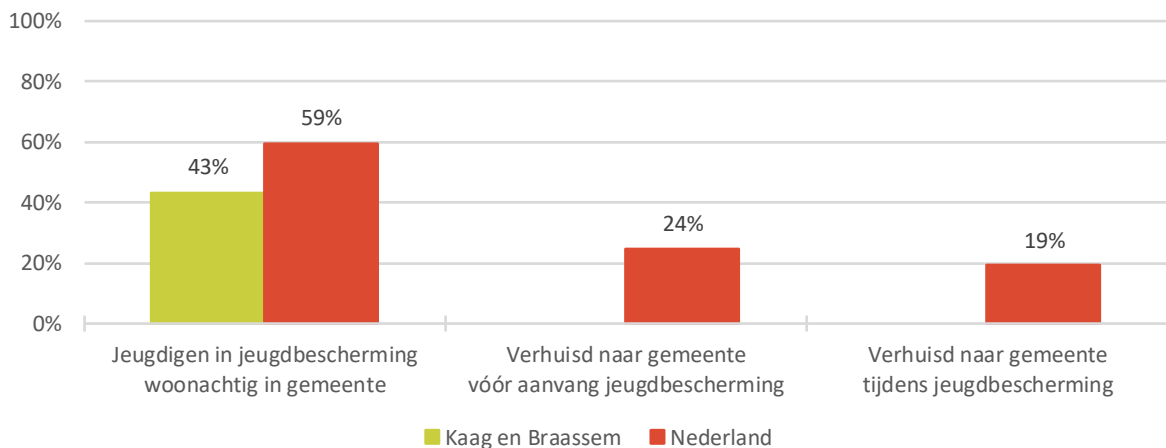
Voortbordurend op de vraag of aanbod vraag creëert, onderzochten we hoeveel van de jeugdigen met jeugdhulp in 2017 in de voor jeugdhulp verantwoordelijke gemeente wonen. Daarnaast hebben we gekeken hoeveel van hen er ooit naartoe zijn verhuisd voor aanvang van de jeugdhulp en hoeveel van hen daar naartoe zijn verhuisd gedurende de jeugdhulp.

In figuur 3.3.1 is te zien dat er in Kaag en Braassem iets meer jeugdigen bij aanvang van de jeugdhulp in Kaag en Braassem woonden dan het landelijk gemiddelde (Kaag en Braassem 97% versus landelijk 92%). In de jaren voorafgaand aan de jeugdhulp zijn er minder jeugdigen verhuisd naar Kaag en Braassem, namelijk 18% in vergelijking met 20% landelijk.

Figuur 3.3.1: Het percentage jeugdigen met jeugdhulp in 2017 dat woonachtig is in de gemeente, voor aanvang van de jeugdhulp is verhuisd naar de gemeente en/of tijdens de jeugdhulp is verhuisd naar de gemeente.

Voor wat betreft de jeugdigen in jeugdbescherming is daar het beeld dat er procentueel veel minder jeugdigen in jeugdbescherming zitten als in Nederland. Wat betreft verhuisd zijn vóór of tijdens aanvang jeugdbescherming kunnen we geen uitspraak doen (zie figuur 3.3.2).

Figuur 3.3.2: Het percentage jeugdigen met jeugdbescherming in 2017 dat woonachtig is in de gemeente, vooraanvang van de jeugdbescherming is verhuisd naar de gemeente en/of tijdens de jeugdbescherming is verhuisd naar de gemeente.

Verhuisbewegingen van (V)SO-leerlingen

We hebben in verband met de kleine aantallen voor Kaag en Braassem geen zicht op de (V)SO-leerlingen die op 1 oktober 2017 ingeschreven stonden op een (V)SO-school en ook in Kaag en Braassem zelf wonen. Landelijk is dit 44%. Ook hebben we om dezelfde reden geen gemeentelijke data voor Kaag en Braassem over het aantal (V)SO-leerlingen dat is verhuisd naar Kaag en Braassem of het aantal verhuisde (V)SO-leerlingen met één of meerdere vormen van jeugdzorg.

Bijlage 1. Definities en bronvermeldingen tabellen en figuren

	Indicator	Definitie	Bron
Paragraaf 2.1 Jeugdigen in jeugdzorg			
Figuur 2.1.1	Jeugdhulpgebruik	Het aantal jeugdigen met jeugdhulp als percentage van het aantal minderjarigen op 1 januari van het verslagjaar.	Statline
Figuur 2.1.2	Jeugdzorggebruik	Voor jeugdhulp (totaal, zonder verblijf en met verblijf) en jeugdbescherming gaat het om het aantal jeugdigen met jeugdhulp/jeugdbescherming als percentage van het aantal minderjarigen op 1 januari van het verslagjaar. Voor jeugdreclassering gaat het om het aantal jongeren met een of meerdere maatregelen als percentage van het aantal jongeren van 12 tot en met 22 jaar op 1 januari van het verslagjaar.	Microdata CBS / bewerking Nji
Paragraaf 2.2 Schatting gebruik jeugdzorg			
Figuur 2.2.1	Feitelijk en verwacht jeugdzorggebruik	Het feitelijke percentage jeugdigen dat in 2017 jeugdzorg heeft ontvangen afgezet tegen het percentage dat men zou verwachten op basis van de sociaal-demografische kenmerken.	Microdata CBS / bewerking Nji
Tabel 2.2.1	Feitelijk en verwacht jeugdzorggebruik	De betrouwbaarheid van het verschil tussen het feitelijke percentage jeugdigen dat in 2017 jeugdzorg heeft ontvangen en het percentage dat men zou verwachten op basis van de sociaal-demografische kenmerken.	Microdata CBS / bewerking Nji
Paragraaf 2.3 Verwijzingen naar jeugdhulp			
Figuur 2.3.1	Verwijzingen naar jeugdhulp	De organisatie of persoon die de jeugdige en/of zijn/haar ouders heeft verwezen naar de jeugdhulp. Peiljaar: 2017.	Statline
Paragraaf 2.4 Kenmerken van jeugdhulp			
Figuur 2.4.1	Duur jeugdhulptrajecten	De duur van de in de verslagperiode afgesloten trajecten. Peiljaar, 2017.	Statline
Figuur 2.4.2	Stapelings jeugdzorg	Het aantal verschillende soorten jeugdzorg die jeugdigen in de verslagperiode hebben ontvangen. Hierbij kunnen de verschillende vormen van jeugdzorg zowel gelijktijdig als na elkaar hebben plaatsgevonden. Peiljaar: 2017.	Statline
Figuur 2.4.3	Herhaald beroep jeugdhulp	Een jeugdhulptraject wordt als herhaald beroep gezien, als de desbetreffende jeugdige in de vijf jaar voorafgaand aan de verslagperiode jeugdhulp heeft ontvangen. Peiljaar, 2017.	Statline
Paragraaf 3.1 Kenmerken die samenhangen met gebruik van jeugdhulp			
Tabel 3.1.1	Oppervlakte land	De oppervlakte land is bepaald door het meest recente digitale bestand Bodemgebruik te combineren met het digitale bestand van gemeente-, wijk- en buurtgrenzen. Voor het jaar 2017 is uitgegaan van het bestand Bodemgebruik 2012. De oppervlakte land wordt uitgedrukt in hele hectaren (ha.).	Statline
	Recreatief bodemgebruik	Terrein bestemd voor recreatief gebruik in procenten ten opzichte van de totale oppervlakte. Peiljaar: 2015.	Statline
	Aantal inwoners	Aantal inwoners woonachtig in de regio. Peildatum: 1 januari 2017.	Statline

0- tot 15-jarigen	Aantal 0- t/m 14-jarigen woonachtig in de regio in procenten ten opzichte van de totale bevolking. Peildatum: 1 januari 2017.	Statline
15- tot 25-jarigen	Aantal 15- t/m 24-jarigen woonachtig in de regio in procenten ten opzichte van de totale bevolking. Peildatum: 1 januari 2017.	Statline
Niet-westers	Percentage inwoners woonachtig in de regio met een niet-westerse migratie achtergrond ten opzichte van de totale bevolking. Hieronder vallen inwoners met als herkomstgroepering één van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Peildatum: 1 januari 2017.	Statline
Jeugdigen in éénoudergezin	Het percentage minderjarigen dat in een éénouderhuishouden woont t.o.v. het totale aantal minderjarigen. Peildatum: 31 december 2016.	Microdata CBS / bewerking Nji
Multi-probleemgezinnen	Een multiprobleemgezin is een gezin met minstens één volwassene en minstens één kind van 0-18 jaar, die samenleven in een gezamenlijk huishouden waarin problemen bestaan in elk van de volgende kernprobleemgebieden: 1. sociaaleconomisch gebied; 2. psychosociaal gebied bij de volwassene(n) en 3. psychosociaal gebied bij de jeugdige(n). De problemen zijn chronisch, complex, met elkaar verweven en vaak intergenerationeel (Kann-Weedage e.a., 2017).	Microdata CBS / bewerking Nji
Gewogen statusscore	Statusscores zijn scores die het SCP berekent en die aangeven hoe de sociale status van een wijk is, in vergelijking met andere wijken in Nederland. Met de sociale status bedoelen we hier niet het aanzien of de populariteit van een wijk. De sociale status van een wijk is afgeleid van een aantal kenmerken van de mensen die er wonen: hun opleiding, inkomen en positie op de arbeidsmarkt. Peiljaar: 2016.	SCP
Gezinsinkomen onder beleidsmatig minimum	Het percentage minderjarigen op 31 december 2016 dat op 31 december 2015 deel uitmaakte van een huishouden waarvan het inkomen in 2015 onder het beleidsmatig minimum lag ten opzichte van het totale aantal minderjarigen op 31 december 2016.	Microdata CBS / bewerking Nji
Gezinsinkomen langdurig onder beleidsmatig minimum	Het percentage minderjarigen op 31 december 2016 dat op 31 december 2015 deel uitmaakte van een huishouden waarvan het inkomen in de periode 2012-2015 onder het beleidsmatig minimum lag ten opzichte van het totale aantal minderjarigen op 31 december 2016.	Microdata CBS / bewerking Nji
Achterstandsleerlingen	Het percentage leerlingen met het leerlinggewicht $0.30^{15} + 1.20^{16}$ ten opzichte van het totale aantal leerlingen. Peildatum: 1 oktober 2017.	DUO

¹⁵ Gewicht van 0.30 = als het kinderen zijn waarvan beide ouders maximaal lager of voorbereidend beroepsonderwijs (lbo/vbo), praktijkonderwijs of voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) basis- of kaderberoepsgerichte leerweg hebben gedaan óf waarvan beide ouders maximaal twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs hebben gevolgd, bijvoorbeeld Its, ambachtsschool of huishoudschool.

¹⁶ Gewicht van 1.20 = als het kinderen zijn van wie één van de ouders maximaal basisonderwijs of (voortgezet)speciaal onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen ((v)so-zmlk) heeft gehad en de ander maximaal dezelfde opleiding heeft gevolgd óf het lager

	Geregistreerde misdrijven	Een misdrijf, door de politie vastgelegd in een proces-verbaal van aangifte of in een ambtshalve opgemaakt proces-verbaal. Het aantal misdrijven per 1000 inwoners in 2017.	Statline
	Haltverwijzingen	Het aantal Halt verwijzingen per 10.000 inwoners in 2017.	Waar staat je gemeente
Figuur 3.1.1	Betrokken bij scheiding 2017	Percentage minderjarigen op 31 december 2017 die in 2017 te maken hebben gehad met een scheiding (huwelijk en geregistreerd partnerschap) ten opzichte van het totale aantal minderjarigen op 31 december 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
	Betrokken bij scheiding in 2017 en jeugdzorg in 2017	Percentage minderjarigen op 31 december 2017 die in 2017 te maken hebben gehad met een scheiding (huwelijk en geregistreerd partnerschap) en in 2017 jeugdhulp hebben ontvangen ten opzichte van het totale aantal minderjarigen op 31 december 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
Tabel 3.1.2	Onderwijsdeelname	Het percentage leerlingen dat deelneemt aan een bepaalde onderwijsvorm ten opzichte van het totale aantal leerlingen in het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs. Peildatum: 1 oktober 2017.	DUO
Tabel 3.1.3	Relatief verzuimers	Het relatieve aantal leerlingen waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken (per 1000 leerplichtigen). Schooljaar 2016-2017.	Ingrado
	Absoluut verzuimers	Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jeugdigen dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jeugdige is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling (per 1000 leerplichtigen). Schooljaar 2016-2017.	Ingrado
	Thuiszitters	De groep thuiszitters wordt gevormd door de langdurig relatief verzuimers (meer dan vier weken) en de absoluut verzuimers. Schooljaar 2016-2017.	Ingrado
	Voortijdig schoolverlaters	Het percentage van het totale aantal VO-leerlingen dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Peildatum: 1 oktober 2016	Ingrado
	NEET-rate	Het aantal jongeren (15 t/m 23 jaar) dat op 1 oktober 2016 geen baan heeft, niet in onderwijs staat ingeschreven en geen uitkering ontvangt (internationale definitie: NEET-rate = <i>neither employed nor in education or training</i>) in procenten van het totale aantal jongeren in deze leeftijd.	Microdata CBS / bewerking Nji
	Werkzoekenden	Het aantal jongeren (16 t/m 22 jaar) dat staat ingeschreven bij het UWV en meer dan 12 uur per week werk zoekt in procenten van het totale aantal jongeren in deze leeftijdsgroep.	Microdata CBS / bewerking Nji
Figuur 3.1.2	Inkomensverdeling in percentielen	Het gestandaardiseerd inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. De huishoudens zijn naar hoogte van hun gestandaardiseerd inkomen in tien groepen (decielen) met een gelijk aantal huishoudens verdeeld. De inkomensgrenzen	Statline

of voorbereidend beroepsonderwijs (lbo/vbo), praktijkonderwijs of voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) basis- of kaderberoepsgerichte leerweg heeft doorlopen óf maximaal twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs heeft gevolgd, bijvoorbeeld lts, ambachtsschool of huishoudschool.

		tussen deze tien groepen verschillen van jaar tot jaar (indeling 2017).	
Figuur 3.1.3	Jeugdhulp naar inkomen in kwintielen	Jeugdigen in jeugdhulp in 2016, ingedeeld naar inkomensgroep in kwintielen op basis van het inkomen op jaarbasis van het huishouden waartoe ze behoorden op 31 december 2015. Kwintielen: Particuliere huishoudens verdeeld in 5 groepen van gelijke omvang op basis van het bruto-inkomen.	Microdata CBS / bewerking Nji
Paragraaf 3.2 Problematiek van jeugdigen			
Figuur 3.2.1	Dwars gedrag	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat wel eens dwars gedrag vertoont. Op basis van het percentage dat aangeeft meestal niet te doen wat hem/haar wordt opgedragen.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Druk gedrag	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat wel eens druk gedrag vertoont. Op basis van het percentage dat aangeeft rusteloos te zijn en/ of niet lang stil te kunnen zitten én constant te zitten wiebelen en friemelen.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Sociaal onhandig	Z-score gebaseerd op het percentage sociaal onhandige jeugdigen. Op basis van het percentage dat aangeeft geen vrienden te hebben en/of beter met volwassenen om te kunnen gaan en/of aangeeft nogal op zichzelf te zijn en meestal alleen te spelen.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Snel bang	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat dat snel bang is. Op basis van het percentage dat aangeeft voor veel dingen en/of snel bang te zijn.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Dip	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met een dip. Op basis van het percentage dat aangeeft zich (bijna) elke week ongelukkig te voelen.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Geplaagd	Z-score gebaseerd op het percentage geplaagde jeugdigen. Op basis van het percentage dat aangeeft niet of een beetje gepest te worden en/of de laatste paar maanden 'maar één of twee keer' gepest te zijn op school.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Experimenteren met middelen	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat experimenteert met middelen. Op basis van het percentage jeugdigen dat aangeeft ooit gerookt te hebben, en/of ooit alcohol te hebben gedronken en/of ooit wiet of hasj te hebben gebruikt.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Ongezond eetgedrag	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met een ongezonde leefstijl. Op basis van het percentage dat aangeeft 1 keer per week of minder fruit te eten en/of, 1 keer per week of minder groente te eten, en/of dagelijks snoep/ chocola te eten, en/of dagelijks cola of een andere frisdrank met suiker te drinken, en/of onvoldoende te bewegen volgens de NNGB.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Gamen	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat aangeeft minder dan 6 uur per dag doordeweeks games te spelen én minder dan 6 uur per dag in het weekend games te spelen.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Geen zin in school	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat geen zin heeft in school. Op basis van het percentage dat aangeeft school niet leuk te vinden	Microdata CBS / HBSC /

		en/of de afgelopen 4 weken 2 uur of meer te hebben gespijbeld.	bewerking Nji
	Pedagogische tik	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat door de ouders ruw of agressief behandeld wordt.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
Figuur 3.2.2	Gedragsstoornis	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met een gedragsstoornis, op basis van de SDQ. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met een gedragsstoornis.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	ADHD	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met ADHD, op basis van de SDQ. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met ADHD.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Autisme	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met autisme. Op basis van het percentage dat aangeeft geen vrienden te hebben en/of beter met volwassenen om te kunnen gaan en/of aangeeft nogal op zichzelf te zijn en meestal alleen te spelen. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met autisme.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Angststoornis	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met een angststoornis. Op basis van het percentage dat aangeeft voor veel dingen en/of snel bang te zijn. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met een angststoornis.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Depressie	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met een depressie. Op basis van het percentage dat aangeeft zich elke dag ongelukkig te voelen. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met een depressie.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Gepest	Z-score gebaseerd op het percentage gepeste jeugdigen. Op basis van het percentage dat aangeeft zeker gepest te worden en/of 2-3 keer per maand of meer gepest te zijn op school in voorgaande maanden, en/of minimaal 1 keer gemene tekstberichtjes te hebben gekregen en belachelijk gemaakt, en/of dat iemand zonder toestemming foto's op internet gezet heeft zonder toestemming van de jeugdige bedoeld om hem/haar belachelijk te maken. Gecorrigeerd voor het percentage gepeste jeugdigen in NL.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Middelenmisbruik	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met middelenmisbruik. Op basis van het percentage jeugdigen dat aangeeft iedere dag te roken, en/of elke maand alcohol te drinken, en/ of het afgelopen jaar wiet of hasj te hebben gebruikt. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen middelenmisbruik in NL.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Obesitas	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met obesitas, op basis van het BMI. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met obesitas.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Gameverslaafd	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen met een game-verslaving, op basis van het percentage dat aangeeft meer dan 7 uur per dag doordeweeks	Microdata CBS / HBSC /

		games te spelen én 7 uur of meer per dag in het weekend games te spelen. Gecorrigeerd voor het percentage jeugdigen in NL met een gameverslaving.	bewerking Nji
	Voortijdig schoolverlaten	Z-score gebaseerd op het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters in het VO.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji
	Kindermishandeling	Z-score gebaseerd op het percentage jeugdigen dat mishandeld wordt.	Microdata CBS / HBSC / bewerking Nji

Paragraaf 3.3 Nabijheid van voorzieningen

Figuur 3.3.1	Jeugdigen in jeugdhulp	Aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2017 dat bij aanvang van de jeugdhulp woont in de voor de jeugdhulp verantwoordelijke gemeente ten opzichte van het totale aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
	Verhuisd voor aanvang jeugdhulp	Aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2017 dat ooit verhuisd is naar de gemeente en bij aanvang van de hulp nog steeds woont in de voor de jeugdhulp verantwoordelijke gemeente ten opzichte van het totale aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
	Verhuisd tijdens jeugdhulp	Aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2017 dat tijdens de jeugdhulp is verhuisd vanuit een andere gemeente naar de voor jeugdhulp verantwoordelijke gemeente ten opzichte van het totale aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
Figuur 3.3.2	Jeugdigen in jeugdbescherming	Aantal jeugdigen met jeugdbescherming in 2017 dat bij aanvang van de maatregel woont in de voor de jeugdbescherming verantwoordelijke gemeente ten opzichte van het totale aantal jeugdigen met jeugdbescherming in 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
	Verhuis voor aanvang jeugdbescherming	Aantal jeugdigen met jeugdbescherming in 2017 dat ooit verhuisd is naar de gemeente en bij aanvang van de maatregel nog steeds woont in de voor de jeugdbescherming verantwoordelijke gemeente ten opzichte van het totale aantal jeugdigen met jeugdbescherming in 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji
	Verhuisd tijdens jeugdbescherming	Aantal jeugdigen met jeugdbescherming in 2017 dat tijdens de jeugdbescherming is verhuisd vanuit een andere gemeente naar de voor jeugdbescherming verantwoordelijke gemeente ten opzichte van het totale aantal jeugdigen met jeugdbescherming in 2017.	Microdata CBS / bewerking Nji